خراسان جنوبی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی

دوشنبه
۳ آذر ۱۳۹۹
۷ ربیع الثانی ۱۴۴۲
شماره ۳۴۲۴

اذان ظهر ۱۱:۲۰
غروب آفتاب ۱۶:۲۸
اذان مغرب ۱۶:۴۷
اذان صبح فردا ۰۴:۴۷
طلوع آفتاب فردا ۰۶:۱۲

صاحب امتیاز:
موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیر مسئول:
محمد سعید احدیان
سردبیر: علی ولیزاده

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی (سازمان آب)
صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱
نمابر دبیرخانه: ۳۷۶۲۴۳۹۵-۰۵۱

پیامک: ۲۰۰۰۰۹۹۹
سر پرستی استان خراسان جنوبی: بیرجند، خیابان مدرس، خیابان باهنر غربی، شماره ۷۷
تلفن سرپرست: ۳۲۴۴۳۹۳۹ - ۰۵۶
تحریریه: ۳۲۴۴۸۰۵۰-۰۵۶

نمابر تحریریه: ۳۲۴۴۸۰۵۴ - ۰۵۶
واحد آگهی و اشتراک: ۳۲۴۴۸۰۵۲ - ۰۵۶
صندوق پستی: ۵۱۴-۹۷۱۷۵
نمابر آگهی و اشتراک: ۳۲۴۴۸۰۵۳ - ۰۵۶
چاپ: شهرچاپ خراسان

فرهنگستان

۴۵ صنعت گر استان در نمایشگاه صنایع دستی کشور

۴۵ صنعت گر خراسان جنوبی برای معرفی و فروش صنایع دستی خود در نمایشگاه صنایع دستی کشور ثبت نام کردند. با اوج گرفتن شرایط کرونا و ادامه مشکلات هنرمندان برای بازاریابی و فروش صنایع دستی، برگزاری نمایشگاه مجازی صنایع دستی کشور در دستور کار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قرار گرفت که از خراسان جنوبی هم بنا بر آمار معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان جنوبی ۴۵ صنعت گر برای حضور در اولین نمایشگاه صنایع دستی مجازی کشور ثبت نام کردند. «عباس زاده» مزیت شرکت در این نمایشگاه را قابلیت معرفی صنایع دستی در دنیا بیان و اظهار کرد: با توجه به اولین تجربه برگزاری نمایشگاه مجازی صنایع دستی و بروز مشکلات، ثبت نام ادامه دارد و ۳۰ درصد تخفیف در هزینه پست نیز در حال بررسی و اجرا بین وزارتخانه و پست مرکزی است. به گفته وی از خراسان جنوبی هنرمندان رشته های حوله بافی، محصولات چرم، تراش سنگ، سفال و سرامیک، رودوزی های سنتی و... برای شرکت در نمایشگاه مجازی ثبت نام کردند.

۵۵۰۰ عنوان در قفسه های کتابخانه دفاع مقدس

حسین قربانی– پنج هزار و ۵۰۰ عنوان کتاب در قالب هشت هزار و ۸۰۰ نسخه در کتابخانه تخصصی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس استان وجود دارد. معاون فرهنگی اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان گفت: از سال ۹۱ کتابخانه تخصصی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با انجام اقدامات اولیه راه اندازی شد و با دو هزار و ۵۵۰ جلد کتاب در قالب هزار و ۵۰۰ عنوان با همکاری اداره کل کتابخانه های عمومی استان، خیران و نهادهای مختلف شکل گرفت. «رحیم آبادی» به عضویت ۳۵۰ نفر و ارائه حدود پنج هزار و ۵۰۰ عنوان کتاب در قالب هشت هزار و ۸۰۰ جلد کتاب در این کتابخانه اشاره کرد و افزود: استفاده از منابع این کتابخانه برای انجام کارهای پژوهشی توسط پژوهشگران پیش کسوت دفاع مقدس، دانشجویان دانشگاه ها و دانش آموزان از اهداف اصلی راه اندازی این کتابخانه برای ترویج فرهنگ کتاب خوانی است.

امثال و حکم

از باد و کف و از بوس، هر چه خوری افسوس

مثل «از باد و کف و از بوس، هر چه خوری افسوس» در کتاب دستان ها و داستان ها به عنوان یک عبارت قدیمی قید شده است. مولف کتاب درباره آن توضیح می دهد: در زبان معیار این عبارت از باد و کف و از بوس، هر چه بخوری، افسوس است یعنی نتیجه استفاده از بعضی چیزها یا اشتغال به برخی کارها، حسرت و پشیمانی است.
دکتر «زنگویی» می گوید: این مثل زمانی به کار می رود که بخواهیم فردی را از سرگرم شدن به کارهای بی حاصل و ناپایدار بترسانیم.

کلک خیال

حافظ فرزانه کو؟

گنج عرفان حافظ فرزانه کو
عاشق و مست می و دیوانه کو
کو اثر از پیر رند می فروش
باده نوش سرخوش خمخانه کو
عشق او آتش به دل ها می زند
آن نگار گلرخ مستانه کو
یوسفی آمد به کنعان و برفت
ماه مصری آن دُر یکدانه کو
دل به درد آمد نگوزان آشنا
آشنای درد دم آن بیگانه کو
قصه مرگ گل از بلبل شنو
در طواف شمع جان پروانه کو
می بنوش و دیگر از یاران مگو
ناصح از یاران جدا، جانانه کو

عبدالرحیم ناصح

بازخوانی آلبوم رنگرزی سنتی

یک پاتیل رنگ

رئیس اتحادیه فرش دست بافت: رنگرزی سنتی، از ابتدای بافت فرش در استان رواج داشته و به ویژه با رنگ های گیاهی بیشتر کار شده است

قاسمی

موهایش سفید شده است اما قدرتمند و با انرژی، خودمانی و به لهجه بیرجندی حرف می زند، از روزهای دور گذشته که قالی بافی در خراسان جنوبی رونق داشت و از زمانی که صادرات و فروش فرش، نام استان را در کشور و دنیا زبانزد خاص و عام کرده بود. قبل از این روزهای سخت، آن سال های دور که جوان تر بود در کارخانه آقای اعتبار مشغول کار و شاگرد استاد کرمانی شد تا رنگرزی سنتی را یاد بگیرد.
کارگاه کنار جوی آب بود. وقتی پاتیل ها روی اجاق قرار می گرفت کنده های بزرگ زیر پاتیل ها می سوخت تا آب جوش بیاید. هر چه با سابقه تر شد شرایط هم آسان تر شد. زیر دست استاد یاد گرفت که برای رنگ کرم، باید از «کَل جوز» یا همان پوست خشک شده گردو استفاده کرد. پوست گردو برای رنگ خاکی کاربرد داشت و با افزودن کمی روناس و زاج رنگ شتری رقم می خورد، نیل برای طیف رنگ های آبی و سورمه ای به کار می رفت و استفاده از کمی رنگ در پاتیل آب، نقره ای کم رنگ را رقم می زد و اگر میزان نیل بیشتر می شد به ترتیب رنگ های دوغی، ماستی، فیروزه ای تا سورمه ای حاصل می شد.
این ها تجربه سال ها ایستادن سید «امین امیرآبادی» کنار پاتیل های رنگ است که خاطرات رنگارنگ و شیرینی را رقم زده است. این که هر روز دست هایت رنگی باشد و تمام روزهای سال کنار پاتیل های داغ بایستی خود حکایتی خواندنی است. می گوید: پاتیل ها تا حد مشخصی آبگیری می شد و وقتی آب به جوش می آمد رنگ مد نظر داخل آن ریخته و سپس نخ ها اضافه و جوشانده می شد تا رنگ بگیرد. بعد نوبت به خارج کردن کلاف های نخ می رسید. سال های اول کار که امکانات کمتر بود باید با دست و چنگ، کلاف ها را خارج می کردیم تا رنگ در پاتیل ها حفظ و دوباره استفاده شود. کم کم که قالی بافی رونق گرفت و امکانات بیشتر شد با زیاد شدن حجم نخ ها از وسایل کمکی مانند جرثقیل هم برای برداشتن نخ کمک می گرفتیم. امیرآبادی که هنوز هم بوی رنگ را به یاد دارد، می افزاید: کلاف را بعد از خشک شدن روی طناب، روانه جوی آب می کردیم تا رنگ نخ ها ثابت شود و بعد دوباره نخ های رنگ شده آویزان و با گذر زمان، رنگ های شیمیایی هم باعث رنگی شدن شان می شد. رنگ شدن نخ ها گاهی دو، سه ساعت و گاهی بیشتر از ۲۴ ساعت زمان می برد اما باز هم کار شیرینی بود تا آن جا که همه اعضای خانواده به کمک می آمدند و از این که هر روز دست هایم یک رنگ می شد، دلخور نبودند. زندگی ام با نان رنگرزی می چرخید. افسوس می خورد که حالا مدت هاست با کم شدن فروش فرش های دست بافت، کاسبی او و معدود رنگرزهای سنتی در بیرجند کساد شده است و دیگر فردی سراغ این کار نمی رود. رنگ گیاهی و شیمیایی هم ندارد هر چند که رنگ های گیاهی ثابت تر و بی ضررتر است اما کم کم رنگ فراموشی می گیرد. او که پیر رنگرزی است حالا خسته و ناتوان به خانه پناه برده است.

قدمت ۳۰۰ ساله

رئیس اتحادیه فرش دست بافت سابقه رنگرزی در استان را زیاد می داند و می گوید: رنگرزی سنتی، از ابتدای بافت فرش در استان رواج داشته و به ویژه با رنگ های گیاهی بیشتر کار شده است. سابقه تولید و صادرات فرش استان به ۳۰۰ سال قبل بر می گردد، زمانی برای رنگ قرمز، از لاک حشره ای به نام قرمزدانه که وارداتی بود، استفاده می شد و بعد ها گیاه روناس به کار رنگرزی آمد. «کامیابی مسک» کاربرد فراوان روناس را در رنگرزی برای خلق رنگ های طیف قرمز مطرح می کند که در ترکیب با برگ درخت انگور رنگ زرد حاصل می شد. نخ هایی که به شیوه سنتی رنگ می گرفت، آفتاب خورده و شسته و رنگ آن تیره تر می شد. گاهی کار رنگرزی در دو مرحله انجام می شد یک بار با برگ انگور و سپس با روناس تا رنگ دلخواه حاصل شود. بعدها هم دو رنگ را با هم مخلوط می کردند تا طیف قرمز تا کرم ایجاد شود. نیل ماده اصلی دیگری در خلق رنگین کمان رنگ ها بود. چرا که برای ایجاد رنگ های طیف آبی و سبز کار بردداشت یک بار نخ را با برگ انگور، زرد و سپس با نیل، سبز می کردند. گاهی کلاف ها نیز برای ساعت ها در جوی آب شسته می شد تا رنگ ثابت و از مواد اضافی پاک شود.

دوام بیشتر رنگ های گیاهی

هر چند رنگ های شیمیایی نسبت به نوع گیاهی کار را ساده تر می کند اما او می گوید: در مقابل نور، شست وشو و تماس ثبات ندارد و استفاده از آن ها در مقطعی، کیفیت فرش استان را پایین آورد. با وجود این تایید می کند که از رنگ های گیاهی به هیچ وجه استفاده نمی شود در حالی که بشر معتقد است هر ماده طبیعی کمتر به محیط زیست و انسان آسیب می زند. به گفته وی، رنگ های گیاهی، در پارچه بافی سنتی هم خیلی محدود به کار می رود چرا که حجم تولید زیاد شده است و جوابگوی نیاز نیست. در قالی بافی هم مردم راحت طلب شده اند و رنگ های شیمیایی را به کار می برند. در قدیم مردم برای بافت فرش همه کارها را خودشان انجام می دادند اما حالا از افرادی که در گذشته کارگاه های بزرگ قالی بافی و رنگرزی داشتند نشانی نیست و رنگرزی سنتی رو به فراموشی است.

کاربرد در پارچه و حوله بافی

بخش دیگری از رنگرزی سنتی در پارچه ها و حوله های دست بافت خودنمایی می کند که با احیا و توسعه توبافی در استان، جان دوباره ای گرفته است و آن طور که معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان توضیح می دهد: رنگرزی از حدود ۳۰۰ سال قبل در خراسان جنوبی انجام می شده است و همچنان در کارگاه های خانگی ادامه دارد. به گفته «عباس زاده» افزون بر رنگرزی های سنتی در خانه ها در هر شهرستانی، یک یا دو کارگاه متمرکز وجود دارد. در خراشاد پس از ثبت جهانی روستا، دو کارگاه راه اندازی شد و در روستای روم از سال ۹۴ برای رنگرزی سنتی نخ پشم، کارگاه افتتاح شد. به نظر می رسد به دلیل سهولت در فروش حوله و پارچه های سنتی، کارگاه ها و دیگ های رنگ خانگی همچنان پابرجاست.

وام صنایع دستی در سربیشه ۳ نفر از ۱۰۵ نفر

فقط سه نفر از ۱۰۵ متقاضی تسهیلات خوشه صنایع دستی در سربیشه موفق به دریافت تسهیلات شدند. به گزارش خبرنگار ما، طرح خوشه صنایع دستی ابتدای امسال با برنامه ریزی استاندار سابق رقم خورد تا در هر منطقه از استان، یک رشته صنایع دستی برگزیده توسعه یابد و افزون بر بیمه یک ساله و رایگان، هنرمندان از تسهیلات قرض الحسنه برخوردار شوند اما با گذشت هشت ماه از سال، هنرمندان زیادی از سربیشه موفق به دریافت تسهیلات نشده اند. بنابر آماری که مسئول نمایندگی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سربیشه ارائه می کند: از ۱۰۵ متقاضی و سهمیه شهرستان برای استفاده از مزایای خوشه صنایع دستی در این شهرستان، فقط سه نفر موفق به دریافت وام شدند. «حق پناه» رشته های برگزیده در خوشه صنایع دستی سربیشه را برک بافی، گلیم و نساجی سنتی بیان و اضافه می کند: در بخش صنایع دستی امسال با وجود محدودیت های کرونایی، آموزش مورد توجه است و در این زمینه بافنی و حرفه ای و کمیته امداد تعامل و هماهنگی شده است تا نساجی سنتی آموزش داده شود. به گفته وی، آموزش ها به صورت عملی اما با ظرفیت بسیار کم و هر دوره برای ۶ نفر است و اگرچه مستلزم هزینه است اما چاره ای نیست.

گزارش خبری

داغ کرونا بر دل دست اندرکاران کتاب

حسین قربانی – تعطیلی کتاب فروشی ها در فصل خرید کتاب با اعمال محدودیت های کرونا، یک بار دیگر تایید کرد که مباحث فرهنگی در اولویت مسئولان مربوط نیست. به گزارش «خراسان جنوبی» کتاب فروشی ها در شرایط مختلف همواره در معرض آسیب هستند چرا که قرار گرفتن کتاب در سبد خرید خانواده ها، به جز فرهنگ سازی به وضعیت مطلوب اقتصادی نیز وابسته است، با این حال اندک فعالان این حوزه نیز با همه گیری کرونا از رمق افتاده اند و هر روز از گوشه و کنار خبر می رسد که ناشر یا کتاب فروشی در حال تعطیلی یا ورشکستگی است. حال و روز فعالان این حوزه در استان با تعطیلی آن ها بر اساس مصوبه ستاد کرونای کشور این روزها مناسب نیست و کرونا داغی بر دل دست اندرکاران کتاب گذاشته است. اگرچه کتاب ها نظم سابق را در طبقه بندی ها حفظ کرده اند اما با تعطیلی کتاب فروشی ها از حضور یکی دو نفر هم که روزانه برای خرید کتاب دانش آموزی یا دانشجویی به کتاب فروشی های استان مراجعه می کردند، کاسته شده است. متصدی یکی از کتاب فروشی های بیرجند می گوید: کاش همان طور که مسئولان ستاد کرونای کشور به فکر تامین غذای جسم مردم هستند و فروشگاه های زنجیره ای و سوپرمارکت ها به این دلیل تعطیل نشده اند، فکری هم برای غذای روح مردم به خصوص در شرایطی می کردند که همه جا تعطیل شده است و مردم در خانه به سر می برند، تا مردم بخشی از وقت خود را با مطالعه کتاب بگذرانند. به گفته وی با توجه به این که کتاب فروشی ها در شرایط عادی درآمد چندانی ندارند با رعایت دستورالعمل های بهداشتی مانند بقیه مشاغلی که باز هستند، می توانند به علاقه مندان به کتاب خدمات ارائه کنند.

بی توجهی به حوزه فرهنگ

مدیر انتشارات چهار درخت بیرجند نیز با اشاره به این که با تعطیلی کتاب فروشی ها فعالان این حوزه و اتحادیه ناشران کشور پیگیری هایی را انجام داده اند تا با رعایت دستورالعمل های بهداشتی مانند دیگر مشاغل به کار خود ادامه دهند، می افزاید: این مشکل از آن جا ناشی شده است که در کشور بحث فرهنگ برای کسی اهمیت ندارد و فقط ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان متولی فرهنگ دغدغه ای در این خصوص دارند و در شرایط عادی هم حمایتی توسط دیگر دستگاه های اجرایی از فعالان این حوزه انجام نمی شود. «مهدی مرتضوی»، می افزاید: به دلیل این که فرهنگ از اولویت های دستگاه های اجرایی استان نیست و به مکاتبات ناشران استان برای خرید حتی کتاب های حوزه کاری خود با وجود ارسال کتاب، جز دانشگاه بیرجند، پاسخی داده نشده است اما اگر سوغاتی از سوغات های این منطقه برای آن ها می فرستادیم مدیر دستگاه اجرایی حداقل کاری که می کرد با تماس تلفنی تشکر می کرد. به گفته وی هر چند مردم کمتر اهل مطالعه هستند اما باید در شرایط کرونایی برای تامین خوراک فرهنگی آنان هم اقدام شود.

می توان فعالیت داشت

معاون فرهنگی و رسانه ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی هم با قبول سخن ناشران و کتاب فروشی ها در خصوص ضرورت فعالیت کتاب فروشی ها در محدودیت های کرونا می گوید: با توجه به این که تعداد مراجعه کنندگان به کتاب فروشی ها در روز کم است با رعایت دستورالعمل های بهداشتی و بدون مشکل در این خصوص می توان به مردم خدمات ارائه کرد. به گفته «رمضانی» توسط اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان به ویژه این معاونت پیگیری هایی از طریق وزارت انجام شد تا کتاب فروشی ها بتوانند مانند گذشته به کار خود ادامه دهند اما هنوز گشایشی در این زمینه انجام نشده است. وی گفت: با توجه به حضور بیشتر مردم در منزل، ضرورت دارد شرایطی فراهم شود تا از طریق کتاب فروشی ها مردم کتاب های مورد نیاز خود را تامین کنند اما این مشکل از آن جا ناشی شده است که کتاب فروشی ها و فروشگاه های نوشت افزار یک اتحادیه دارند بنابراین با وجود پیگیری وزارت برای انجام این کار به آن ها گفته شده است که باز گشایی کتاب فروشی ها اعتراض فروشندگان نوشت افزار را به دنبال خواهد داشت.

۲۰ درصد خوانا سازی و مرمت قلعه فورگ

فقط ۲۰ درصد از کار خوانا سازی و مرمت قلعه فورگ در میان انجام شده است. به گزارش خبرنگار ما، از نظر پیشینه تاریخی ساخت قلعه فورگ، زمان نادرشاه افشار بوده و در کتاب دیوان لامع، سال ۱۱۶۰ هجری قمری ذکر شده است. قلعه فورگ بعد از قلعه الموت مهم ترین مقر حضور اسماعیلیان بوده است. فضاهای داخلی قلعه از شرق به غرب شامل سه قسمت که قسمت اول، محل زندگی خدمه، انبار آذوقه و محل نگهداری احشام و قسمت دوم، محل زندگی نظامیان و نگهبانان و محل نگهداری تدارکات نظامی و سومین قسمت به عنوان مهم ترین بخش قلعه، محل زندگی حاکم و اطرافیانش بوده است. قلعه دارای ۱۸ برج بوده که اکنون تعدادی از آن ها باقی مانده است. در بارندگی های ابتدای امسال، بخش هایی از این بنای تاریخی آسیب دید و کار مرمت سخت شد چرا که به گفته مسئول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در میان ۲۰ درصد از بازخوانی و مرمت این بنای بزرگ انجام شده و ۸۰ درصد کار باقی مانده است البته به طور دقیق نمی توان گفت چقدر از کار خوانا سازی انجام شده است چرا که باید مطالعات و پژوهش به طور کامل انجام شود. «شهسواری» اعتبار مورد نیاز برای مطالعات و احیای معمولی قلعه فورگ را ۱۰ میلیارد تومان بیان و اظهار کرد که برای مرمت و بازسازی قلعه به شکل اولیه بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان نیاز است.

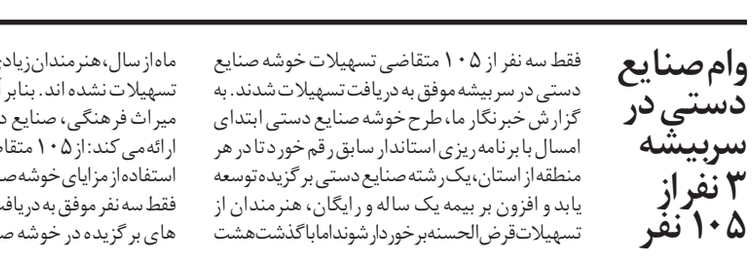

هدیه ۱۸۰۰ کتاب به کتابخانه های بشرویه

خیران امسال هزار و ۸۰۰ جلد کتاب به کتابخانه های عمومی بشرویه اهدا کردند. رئیس اداره کتابخانه های عمومی بشرویه گفت: از ابتدای امسال خیران هزار و ۸۰۰ جلد کتاب به کتابخانه های عمومی اهدا و مبلغی هم برای تجهیز نمازخانه کتابخانه عمومی ارسک کمک کردند. «مریم کیانی» همچنین به ۱۷ میلیون تومان کمک بنیاد علمی قلم چی برای تامین منابع کمک درسی و ۳۰۰ میلیون تومان برای تکمیل ساخت و ساز کتابخانه عمومی امام صادق(ع) اشاره کرد. وی از نظر امانت کتاب و عضویت، کتابخانه های عمومی بشرویه بیشترین امانت و رشد را دارد به گونه ای که در ۶ ماه اول امسال پنج هزار و ۲۶۶ نسخه کتاب به امانت داده شد. وی از افزایش سرانه زیربنای کتابخانه های عمومی بشرویه از ابتدای امسال خبر داد و گفت: ۳۰۰ متر مربع زیربنا امسال به کتابخانه عمومی امام صادق(ع) ارسک اضافه شد و زیربنای کتابخانه های عمومی شهرستان از ۵۸۰ به ۹۸۰ متر مربع رسید.